

PROJEKT BYL VYPRACOVÁN ZA PODPORY NADACE PARTNERSTVÍ

Ministerstvo životního prostředí

NADĚJE PRO NÁMĚSTÍ - NADĚJKOV

obnova náměstí Prokopa Chocholouška v obci Nadějkov

objednatel:

Obec Nadějkov, náměstí Prokopa Chocholouška 6, 298 52 Nadějkov IČ: 00 249 891

zhotovitel:

Ing. Adam Baroš, Ing. Ivana Barošová
Květnové nám. 391, 252 43 Průhonice
tel.: 723 330 523 IČ: 74313207

spolupráce:

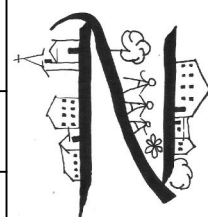
Ing. arch. Jiří Jiroutek
Ing. Luděk Zapletal
Ing. arch. Petr Synovec

datum:

9/2012

stupeň PD:

STUDIE

měřítko:

-

formát:

-

název:

Průvodní zpráva

číslo:

A.1

OBSAH

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE
2. PODKLADY
3. ZÁKLADNÍ ÚDAJE
 - 3.1 ÚZEMÍ STAVBY
 - 3.2 PŘÍRODNÍ POMĚRY
 - 3.3 PRŮZKUMY A ROZBORY
 - 3.4 HISTORICKÝ VÝVOJ
4. POŽADAVKY NA ŘEŠENÍ, VEŘEJNÉ PROJEDNÁVÁNÍ
5. VYHODNOCENÍ DŘEVIN
 - 5.1 DENDROLOGICKÉ HODNOCENÍ DŘEVIN
 - 5.2 KÁCENÍ DŘEVIN A PĚSTEBNÍ OPATŘENÍ
6. KONCEPCE OBNOVY NÁMĚSTÍ
 - 6.1 POPIS NÁVRHU
 - 6.2 KOORDINACE PROFESÍ
 - 6.3 ETAPIZACE PROJEKTU
7. TECHNOLOGIE VÝSADEB
 - 7.1 VÝSADBA STROMŮ
 - 7.2 ZALOŽENÍ A VÝSADBA TRVALKOVÝCH ZÁHONŮ
 - 7.3 ZALOŽENÍ TRÁVNÍKU
 - 7.4 POŽADAVKY NA VÝSADBOVÝ MATERIÁL
8. ROZVOJOVÁ A UDRŽOVACÍ PÉČE
 - 8.1 STROMY
 - 8.2 TRVALKOVÉ ZÁHONY
 - 8.3 TRÁVNÍK
9. HISTORICKÉ SNÍMKY
10. FOTODOKUMENTACE SOUČASNÉHO STAVU

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

<u>Název stavby:</u>	Naděje pro náměstí - Nadějkov Obnova náměstí Prokopa Chocholouška v obci Nadějkov
<u>Místo stavby:</u>	Nadějkov
<u>Datum zpracování:</u>	září 2012
<u>Stupeň PD:</u>	studie
<u>Investor:</u>	Obec Nadějkov zastoupená Ing. Zdeňkem Černým Náměstí Prokopa Chocholouška 6 298 52 Nadějkov IČ: 00 249 891
<u>Zhotovitel:</u>	Ing. Adam Baroš Ing. Ivana Barošová Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice e-mail: adabar2@atlas.cz tel.: 723 330 523 IČ: 74313207
<u>Spolupráce:</u>	Ing. arch. Jiří Jiroutek – konzultant Ing. Luděk Zatloukal – dopravní řešení Ing. arch. Petr Synovec – vizualizace

2. PODKLADY

- Katastrální mapa
- Situace. Digitální podklad
- Terénní průzkum
- Výsledky z 1. a 2. plánovacího setkání
- Související platné ČSN a vyhlášky

3. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Jedná se o projekt regenerace veřejného prostoru – náměstí v Nadějkově. Projekt finančně podpořila Nadace Partnerství. Návrh vznikl na základě participačního setkání občanů v květnu až srpnu 2012.

3.1 Území stavby

Řešené území se nachází v obci Nadějkov. Jedná se o pozemek náměstí v nadmořské výšce 540 m n. m. Náměstí, jehož obnova je předmětem tohoto projektu, je centrálním prostorem obce. Náměstí a přilehlé řešené území se nachází na pozemcích zejména k.ú. Nadějkov 701084.

Tab. č. 1 Soupis dotčených parcel a jejich vlastníků

p.č.	k.ú.	výměra (m ²)	druh pozemku	využití	vlastník
1030/1	Nadějkov 701084	3486	ostatní plocha	ostatní komunikace	Obec Nadějkov
1030/2	Nadějkov 701084	1133	ostatní plocha	ostatní komunikace	Obec Nadějkov
1041/1	Nadějkov 701084	16892	ostatní plocha	silnice	Česká republika

3.2 Přírodní poměry

Oblast se nachází podle biogeografického členění České republiky biochoře 4PP (Pahorkatiny na neutrálních plutonitech 4. vegetačního stupně). Jedná se o území Votického bioregionu hercynské podprovincie. Pro středočeskou variantu jsou základním typem potenciální přirozené vegetace lipové bučiny (*Tilio cordatae-Fagetum*), na okyselených místech na jižních svazích lze očekávat i jedlové doubravy (*Abieti-Quercetum*). Nivy potoků nejspíše patří do ptačincových olšin (*Stellario-Alnetum*). Potenciální přirozená vegetace na lokalitě (dle webportálu Cenia) je biková bučina (*Luzulo-Fagetum*). Klima je mírně teplé a ve 4. vegetačním stupni průměrně vlhké (MT 7, MT 5). Z hornin zde převažuje porfyrická amfibol-biotitická žula až melanokratický křemenný syenit. Půdy mimo les jsou typické kambizemě, jsou lehčí, písčité a drobně štěrkovité, mají světle hnědou barvu.

3.3 Průzkumy a rozbor

Technická infrastruktura

Veškeré inženýrské sítě, které se v řešeném území nacházejí jsou pod stávajícími komunikacemi. Jedná se o kabely O2, podzemní vedení NN e.on, stávající vodovod a starou a novou kanalizaci. Orientační zakres sítí je součástí výkresu B.2, Pasport současného stavu.

Upozornění: Zakres inženýrských sítí je pouze orientační, před zahájením prací je nezbytné zajistit vytyčení sítí příslušnými správci! Při veškerých činnostech v blízkosti sítí musí dodavatel stavby respektovat pokyny správců sítí směřující k ochraně jejich sítí a zařízení tak, aby nedošlo k jejich poškození.

Dopravní infrastruktura

Náměstím prochází ve směru sever – jih silnice 2. třídy. Přes tuto komunikaci je veden jeden přechod pro pěší, který je spojnici mezi kostelem a centrální částí náměstí. Vlastní plocha náměstí je přerušena místní komunikací, kdy severní část slouží jako neorganizované parkoviště. Povrch je asfaltový. Centrální část náměstí, tj. v těsném okolí památníku, je zčásti tvořena asfaltovou plochou používanou pro parkování, z části je zde chodník (se zálivem pro informační panel a lavičky) se zámkovou dlažbou. Náměstí je lemováno chodníky, které byly na severní a západní straně v nedávné době opraveny - zámková dlažba. Ve velmi špatném stavu je chodník podél obytných domů na straně východní, který bude vyžadovat v blízké době rekonstrukci. Povrch je tvořen betonovou dlažbou. Veškeré povrchy, jejich zastoupení je zobrazeno na výkresu B.2, Pasport současného stavu.

Pasport technických prvků

V srpnu 2012 byl proveden pasport technických prvků, které se nacházejí na náměstí. Komunikace jsou provázány několika dopravními značkami, které jsou umístěny v ploše náměstí. Náměstí je osvětleno pomocí dvou stožárových světel, které jsou rovnoměrně rozmístěny v ploše. Mobilniář je velmi nesourodý a z velké části zastaralý. Na celém řešeném území nalezneme celkem 3 odpadkové koše, vyrobené z betonu a kačírku. U pohostinství, v centrální části a u obchodu jsou umístěny kolostavy. Lavičky jsou soustředěny pouze ve zmíněné centrální části (2ks dřevěných laviček a 1x pikniková lavice se stolem). Jelikož se jedná o centrální a hlavní bod náměstí, je zde situována i informační tabule s turistickou mapou a telefonní budka. Historicky a památkově hodnotnými prvky jsou v centrální části bezpochybně pomník padlým v 1. světové válce a kamenný kříž na kamenném podstavci. V keřové skupině u centrální části náměstí se nalézá májka, která je zde instalována po celý rok. Veškeré technické prvky jsou zaneseny na výkresu B.2, Pasport současného stavu.

3.4 Historický vývoj

Náměstí v Nadějkově bylo vždy přirozeným centrem obce a veškerého jejího dění. Náměstí mělo, stejně jako ve většině českých obcí, charakter volné plochy, na které se odehrávaly všechny důležité společenské události. Přibližně v prvních desetiletích 20. století lze nalézt první fotodokumentaci náměstí. Jednalo se o nebezpečnou komunikaci a volnou plochu návsí, kde se konaly trhy. Středem náměstí vedla strouha pro odvod odpadů. Podél této strouhy se již vyskytují stromy, z fotografií se jedná zřejmě o lípy. Stromy sloužily k přistínění prodávajících a zřejmě též k uzavírání dobytka v době konání trhů. Poměrně záhy, na počátku století, se díky tehdejšímu místnímu okrašlovacímu spolku vysadily kolem celého náměstí akáty s kompaktní, kulovitou korunou. V roce 1919, na počest prvnímu výročí založení samostatného Československa, pak přibyla k tehdy novému památníku padlým z 1. sv. války také lípa srdčitá (*Tilia cordata*). Ta je na místě dodnes. V průběhu 2. sv. války byla hlavní komunikace (dnes stávající komunikace 2. třídy) vyasfaltována. V 50. letech jsou ještě z dobových snímků patrné výsadby podél náměstí a téměř liniová výsadba táhnoucí se středem náměstí podél hlavní komunikace. Po kolektivizaci okolní krajiny ztrácela plocha náměstí svou původní funkci tržiště. Stejně tak i represe tehdejšího režimu vůči náboženství postupně utlumily tradiční společenské akce spojené s církevními svátky. Plocha na severu náměstí byla vyasfaltována a slouží dodnes jako parkoviště. V 70. letech byla osázena centrální a jižní část náměstí tehdy běžným a masově produkovaným sortimentem dřevin. Z tohoto období pochází smrky omoriky (*Picea omorica*) v centrální části okolo pomníku, skupiny tisů (*Taxus baccata* cv.), zlatic (*Forsythia × intermedia*), jalovců (*Juniperus communis* cv.) a tavolníků (*Spiraea japonica*). V jižní části jsou zřejmě z téhož období také dvě lípy (*Tilia cordata* a *T. platyphyllos*). Celý volný prostor náměstí byl tak přeměněn spíše do podoby parku, který však nebyl příliš využíván. Mimo vlastní výsadby zeleně, bylo náměstí roztrženo obslužnou komunikací a poměrně širokým travnatým pásem před obytnými domy na východní straně. V průběhu 20. století pak postupně odumíraly krátkověké kulovité akáty a byly nahrazovány výsadbami jeřábu ptačího (*Sorbus aucuparia*). V průběhu posledních cca 20ti let byl v centrální části náměstí upraven chodník se zámkovou dlažbou a doplněn mobiliář o lavičky, mobilní lavice se stolem, odpadkové koše, stojany na kola a informační panel s mapou.

Obec Nadějkov má velice aktivní obyvatele, kteří se úspěšně zapřičinili o rozvoj společenské komunity v obci. Vzdělává tak potřeba obyvatel se opět scházet a prožívat události společně. Pro společenské události a akce však díky současnému stavu náměstí není vhodný prostor. Částečně se začaly společenské akce odehrávat na obnovené a pro veřejnost otevřené farské zahradě, nicméně se jedná spíše o odpočinkový, intimní prostor, který nemůže nahradit funkce náměstí. V posledních cca 5ti letech byla opakovaně snaha o úpravu náměstí, projekty nicméně nebyly pro množství připomínek občanů vypracovány.

4. POŽADAVKY NA ŘEŠENÍ, VEŘEJNÁ PROJEDNÁVÁNÍ

Před vytvořením studie náměstí proběhlo veřejné projednávání, na kterém zazněly návrhy na budoucnost celé plochy. Postupovalo se podle metodiky veřejných plánovacích setkání nadace Partnerství. Výsledkem prvního projednávání byla řada námětů a požadavků od zúčastněných místních obyvatel, které se posléze bodově ohodnotily. Na základě bodového ohodnocení bylo vybráno deset nejvíce žádoucích podnětů, které sloužily jako přímý podklad pro návrh řešení náměstí. Nejvíce bodů získaly následující náměty:

- pokácet smrky (kromě „vánočního“)
- osázet stromy kolem náměstí
- pokácet tisy
- zachovat smrky
- trvalkové záhony
- zachránit lípu (součást zastávky)
- oprava a dobudování bezbariérových chodníků
- předzahrádka před hospodou
- zmenšit (rozčlenit) parkovací plochu
- zachovat místo pro májku a ohniště

Nejvíce problematickými body se začaly jevit protichůdné názory ohledně kácení smrků. Větší část přítomných obyvatel byla jednoznačně pro pokácení, menší, ale stále silně zastoupená skupina byla pro jejich zachování.

Ve druhém společném setkání byl představen již architektem zpracovaný návrh, který byl představen ve dvou variantách. Výběr byl možný v uspořádání parkovacích míst v severní části náměstí (kolmé x šikmé), dispozici nově navržených stromů (liniová x trojúhelníková centrální dispozice) a podélného parkování ve východní části území (s živým plotem x s travnatým pásem). Zvolená řešení, tedy ta, která dostala nejvíce bodů, byla zapracována do finálního řešení.

Již v minulosti (při snaze o řešení náměstí), byly smrky problematickým bodem. V nově navrženém řešení byly (vyjma „vánočního“) navrženy k odstranění, ani jedna z variant neumožňovala jejich zachování, což bylo objasněno na druhém projednávání (taxonomická nevhodnost, nevhodné umístění v centrální části náměstí, mělké kořenění na nerovném terénu, znemožnění jakýchkoliv terénních prací v centrální části náměstí souvisejících s pokládkou nové dlažby). Nicméně i tak část místních obyvatel vyvolala potřebu uspořádat třetí plánovací setkání, kde se této problematice věnovala většina času.

Při závěrečném hlasování souhlasila téměř naprostá většina obyvatel s předloženým projektem, tudíž bylo odsouhlaseno odstranění centrálních smrků a výsadba dvou lip v nově uvolněném prostoru (tj. vytvoření trojice lip spolu s lípou Republiky).

5. VYHODNOCENÍ DŘEVIN

5.1 Dendrologické hodnocení dřevin

Dendrologické hodnocení dřevin na řešené ploše náměstí bylo provedeno v srpnu 2012. V řešeném území se nalézá celkem 15 stromů, 2 keřové skupiny, 3 keře a 5 živých plotů. V severní části náměstí se nalézá 1 jedinec lípy srdčité (*Tilia cordata*), který zbyl z původních výsadeb z 1. poloviny 20. století. V současné době je v nepříliš dobrém stavu, souvislá asfaltová plocha jde téměř ke kmeni. Strom jeví známky silně snížené vitality. V centrální části náměstí se u pomníku padlým nalézá lípa srdčitá (*Tilia cordata*), která má pro obec velký význam. Byla vysazena v roce 1919 u příležitosti prvního roku vzniku Československa. V současnosti je „díky“ neodbornému zásahu provedenému před cca 10ti lety, kdy byla ořezána velmi nešetrně až ke kmeni, ve zhoršeném až silně narušeném zdravotním stavu. Dost výrazně je kořenový prostor stromu omezen těsnou blízkostí chodníku a ostatních zpevněných ploch. V těsné blízkosti lípy jsou vysazeny 4 smrky omoriky (*Picea omorica*). Korunová konkurence těchto smrků mohla být jedním z důvodů pro nesmyslné ořezání lípy v minulosti. Smrky jsou průměrné sadovnické hodnoty (3), v současné době tvoří dominantu náměstí a svou výškou a habitem konkurují přirozené dominantě náměstí – kostelu. V minulosti již byly odstraněny některé

z dalších smrků. Zavětvení stromů je typické pro omoriku, tj. velmi nízko, místy jsou ve výšce cca dvou metrů patrné pahýly a stopy po ořezu. Jižněji od této skupiny smrků se nalézají v travnaté ploše náměstí ještě jeden smrk omorika. Jedná se o nejvitalnější a nejkompaktnějšího jedince, který se používá na vánoce jako ozdobený vánoční strom. V jižní části náměstí se nalézají 3 lípy. Jedná se o dvě lípy velkolisté (*Tilia platyphyllos*) a jednu lípu srdčitou (*Tilia cordata*). Dvě z těchto lip (p. č. 9, 10) byly v minulosti opakovaně chybně zapěstovány, respektive neodborně řezány tak, že nemají hlavní, průběžný kmen a v cca 1 m nad zemí mají založenou korunu. To výrazně snižuje jejich využitelnost v nové kompozici. Naopak dobrý zdravotní stav a vhodný habitus má poslední lípa (p. č. 11), která však má poměrně málo prostoru v kořenové zóně. V travnatém pásu podél obytných domů na východní straně náměstí se nachází 4 jeřáby. Jedná se o průměrné jedince druhu, který je poměrně krátkověký a není vhodný pro zpevněné plochy. V návrhu nové kompozice budou zachovány ty nejperspektivnější jedinci (p. č. 7, 14, 15).

Travnatá plocha zeleně, někdy zvaná místními „parčík“, je lemována dvojřadým, volně rostoucím živým plotem z tavolníku japonského (*Spiraea japonica* cv.). Ten je neúplný, místy přerušovaný. Tento živý plot ze strany od obslužné komunikace uzavírá travnatou plochu a opticky ji činí nepřístupnou. Naopak ze strany od hlavní silnice pomáhá zakrýt nevzhlednou betonovou zídku, která místy dosahuje až 40 cm. Přibližně ve středu travnaté plochy náměstí je skupina tisů (*Taxus baccata*). Poblíž centrálního prostoru náměstí, mezi omorikami (p. č. 5, 6, 8) se v travnaté ploše nalézají skupina žlutolistých tisů (*Taxus baccata* cv.). Jedná se o řízkovance, mají tedy keřovitý charakter růstu. Na tuto skupinu pak navazují 2 keře jalovce (*Juniperus communis* cv.) a zlatice (*Forsythia × intermedia* cv.).

Na základě terénního průzkumu byla navržena péstební opatření. Dřeviny uvedené ke kácení a návrh péstebních opatření stávajících dřevin jsou uvedeny v příloze č. 1 – Inventarizace dřevin.

Výkresová část této dokumentace zobrazuje dřeviny navržené ke kácení včetně jejich sadovnické hodnoty a veškeré stávající dřeviny (výkres B.3 Dendrologické hodnocení a návrh péstebních opatření). Číselné označení dřevin je provázáno s přílohou č. 1 – Inventarizace dřevin.

Sadovnická hodnota (SH) vyjadřuje celkový stav vegetačního prvku (stromu nebo keře), tj. míru poškození, zdravotní stav či odpovídající habitus. SH je shodná pro stromy, keře, keřové skupiny i živé ploty, je použita následující stupnice:

- 1 - stromy mimořádně hodnotné, dlouhodobě perspektivní (v zájmovém území chybí)
- 2 - stromy nadprůměrně hodnotné, odpovídající habitus, dlouhodobě perspektivní
- 3 - stromy průměrně hodnotné, středně až dlouhodobě perspektivní
- 4 - stromy podprůměrně hodnotné, krátkodobá existence (do 20-25 let)
- 5 - stromy velmi málo hodnotné, chybí předpoklady bytí jen krátkodobé existence (v zájmovém území chybí)

Vitalita (V) vyjadřuje schopnost organismu kompenzovat vnější i vnitřní vlivy bez výrazného a trvalého narušení funkčnosti jeho jednotlivých složek, tj. schopnost reagovat na podněty z okolí.

stupnice:

- 1 - plná vitalita, stromy bez defektů
- 2 - snížená vitalita, stromy projevují stagnaci růstu, prosychá koruna v periferních oblastech koruny
- 3 - silně narušená, začínající ústup koruny, odumřelý vrchol koruny
- 4 - zbytková, větší část koruny odumřelá
- 5 - žádná, odumřelý strom

Zdravotní stav (Z) vyjadřuje stupeň mechanického poškození jedince, stupeň kolonizace dřevokaznými houbami, existence dutin, deformace růstu apod.

- 1 - výborný, strom bez defektů
- 2 - dobrý, defekty malého rozsahu bez vlivu na stabilitu nosných prvků
- 3 - zhoršený, narušení zásadnějšího charakteru, často vyžadující stabilizační zásah
- 4 - silně narušený, souběh defektů, vyžaduje stabilizační zásah, snižuje perspektivu stromu
- 5 - havarijný, bez možnosti stabilizace, akutní riziko rozpadu

Úplnost je hodnota u živého plotu. Popisuje celistvost živého plotu, tzn. zda je plot jednotlivý, bez přerušení, výpadku keřů a zda není mezernatý. Používá se zjednodušená třístupňová stupnice:

- 1 – živý plot úplný, celistvý, bez výpadků jednotlivých keřů
- 2 – živý plot s výpadky keřů, ale stále jasně zřetelný liniový prvek
- 3 – živý plot silně mezernatý, místy zcela chybějící, živý plot není zřetelný jako liniový prvek

5.2 Kácení dřevin a pěstební opatření

Kácení by mělo být provedeno odbornou firmou, šetrně vůči okolním porostům, zejména ponechaným dřevinám. Pařezy je nutné odstranit, terén upravit a udržet v bezplevelném stavu do výsadeb a výsevů.

Dřeviny ponechávané je nutno při stavbě chránit před poškozením vhodnými prostředky (bedněním, oplocením) – viz ČSN DIN 18920 Ochrana stromů, porostů a ploch pro vegetaci při stavebních činnostech.

6. KONCEPCE OBNOVY NÁMĚSTÍ

6.1 Popis návrhu

Prostor náměstí je řešen jako celek se všemi provozními vztahy. Mimo vlastní plochu náměstí byla do řešení a celkového konceptu zapracována studie dopravního řešení navazujících komunikací, vytvořená specialistou na tuto problematiku.

Hlavní ideou bylo navrácení funkčnosti a náplně do prostoru náměstí. Celá plocha náměstí by pak měla být maximálně jednoduchá, přehledná a univerzální pro široké spektrum aktivit (pouť, zpívání u vánočního smrku, velikonoce, stavění májky atd.).

Celá plocha náměstí se dá rozdělit do tří základních částí, které jsou spolu samozřejmě provázány. První je **centrální část náměstí** s navrženou trojicí lip, křížem a pomníkem, která bude celá vydlážděna žulovou dlažbou se širší spárou (pro vegetaci). Druhá je **severní část náměstí**, kde se soustředí větší část parkovacích míst, které jsou přistíněny dvojicí lip. Nalézá se zde také plánovaná přístavba předzahrádky u místní restaurace. **Jižní část náměstí**, která navazuje na centrální plochu je z větší části travnatá. Nalézá se na ní vánoční smrk (stávající *Picea omorica*) a řada tří lip uzavírající náměstí. V rámci této plochy je také navrženo řešení podélného parkování podél obytných domů se zachováním tří (z pěti) stávajících jeřábů (*Sorbus aucuparia*).

Koncepce dopravního řešení prostoru náměstí a přilehlé komunikace

V rámci širšího okolí a logických provozních návazností byl řešen i prostor mimo náměstí a to včetně komunikace 2. třídy, která prochází středem obce a navazuje na západní a jižní část náměstí. Byla vypracována samostatná studie, která je zahrnuta do řešení plochy náměstí. V současné době příliš široká komunikace 2. třídy je v návrhu zúžena na šířku 6,5 m. Pomocí přechodů pro chodce byly logicky propojeny pěší komunikace po obou stranách vozovky tak, aby odpovídaly naznačenému pohybu chodců a odpovídaly současným oborovým normám.

Terénní úpravy

V rámci náměstí nebudou řešeny žádné zásadní změny stávajícího terénu. Částečné změny terénu bude nutno provést zejména v centrální části náměstí před pokládkou nové dlažby.

Vegetace

Ze stávajících dřevin byly vybrány a ponechány perspektivní jedinci, kteří budou tvořit součást budoucí kompozice.

V jižní části budou ponechány dvě lípy (*Tilia platyphyllos* a *T. cordata*). Třetí z nich bude odstraněna z důvodu chybného zapěstování (takřka chybí hlavní průběžný kmen, větve nasazeny velice nízko nad zemí). V blízkosti odstraněné lípy bude vysazena lípa nová. Bude vysazena jako již vzrostlý výpěstek alejového stromu (obvod kmene 20/25 cm) s technologií upevnění zemní kotvou. Ze stávajících smrků omorik (*Picea omorica*) bude ponechán strom, který je v Nadějkově používán jako vánoční – je ozdoben a zpívají se zde koledy. Zároveň se jedná o nejvitálnější smrk ze všech zde rostoucích. Ten navíc roste v trávnickové ploše, takže nehrozí poškození kořenů při případných výkopových pracích. Veškeré keře (mimo živého plotu z tavelníku), které se v současné době ve středu náměstí vyskytují,

budou odstraněny včetně kořenů. Odstraněním keřů bude celý prostor náměstí otevřenější a prostupnější. Návrh počítá se zachováním lípy Republiky (*Tilia cordata*), která se nalézá v centrální části náměstí. Ta byla bohužel v minulosti výrazně poškozena neodborným zásahem, kdy jí byly odstraněny všechny větve. V současné době lípa zregenerovala, nicméně se jedná o sekundární korunu, která není tolik stabilní. Na místech po ořezu se vyskytují četné dutiny. Tato lípa však má dlouhou historii – byla sázena na počest 1. roku vzniku samostatného Československa, tj. 28. 10. 1919. Téměř všichni účastníci veřejných projednávání pak byly jednoznačně pro zachování této lípy. Naopak odstraněny budou v novém řešení všechny 4 smrky omoriky (*Picea omorica*), které se v centrální ploše nacházejí. Centrální část náměstí bude dále doplněna o dvě nové lípy srdčité (*Tilia cordata*). Tyto lípy společně se stávající lípu Republiky budou vytvářet rovnoramenný trojúhelník. Ten symbolizuje Svatou Trojici, které je zasvěcen také kostel. Kostel je v ose těchto lip. Tento prvek tak propojuje sakrální prostor kostela s centrem náměstí. Zároveň také trojice lip vytváří hlavní a centrální hmotu zeleně náměstí. Koruny budou v dospělosti přinášet příjemný stín na centrální plochu náměstí, která se tak stane vyhledávaným místem pro posezení a odpočinek. Vysazené lípy budou také vysazeny jako velké výpěstky (obvod kmene 20/25 cm) s technologií zemního kotvení.

Lípa v severní části náměstí je ve špatné kondici, nicméně se jedná o jediný strom v severní, zaasfaltované části náměstí a bude tedy zachována na dožití bez náhrady. Nově navržené dvě lípy budou vysazeny dále od komunikace a budou vytvářet hmotové vyvážení prostoru náměstí. Zároveň budou v dospělosti poskytovat stín parkujícím automobilům okolo nich.

Návrh počítá se dvěma většími travnatými plochami v jižní části náměstí. Ty vzniknou zejména na místě stávajících keřových skupin, živého plotu na východní straně a stávajícího trávníku. Úzký, cca 1 m široký pás trávníku je také mezi navrženým podélným trávníkem a chodníkem ve východní části náměstí. V současné době je zde stávající trávník. V této ploše také budou zachovány 3 ks jeřábu ptačího (*Sorbus aucuparia*).

Živý plot na západní straně náměstí bude zachován a dosázen. Plní dobře funkci oddělení od komunikace 2. třídy.

Trvalky jsou navrženy v místech kořenových mís nově vysazených stromů a lípy Republiky. Bude se jednat o sortiment trvalek (převážně podrostových), které se v daném regionu běžně vyskytují v přírodě a na zahradách (denivky, kapradiny, barvínek, konvalinka, srdcovka aj.)

Drobné objekty

V centrální části objektu se vyskytují dva významné drobné objekty – kříž a pomník padlým. V návrhu jsou tyto objekty na stávajícím místě. Okolí pomníku, kde se rovněž nalézá lípa Republiky, bude osázeno trvalkami.

Parkování

Většina parkovacích míst pro osobní automobily je umístěna v severní části náměstí. Je zde navrženo 20 kolmých stání a jedno kolmé stání pro handicapované občany. Tato parkovací stání budou obdobně jako zpevněné plochy pro pěší vytvořeny z žulové dlažby se širokou spárou a se zatravněním. Parkovací stání budou přistíněna dvojicí lip. Širší spára mezi dlažbou podstatně zlepší vsak vody do hlubších vrstev během intenzivnějších srážek a jarním tání sněhu. Zároveň je tato dlažba mnohem příznivější pro výsadbu stromů, protože umožňuje jak lepší zásobení vodou, tak i výměnu plynů a lepší mikrobiální život pod povrchem. Aby bylo na první pohled zřetelné, bude dlažba pro parkování z větších dlažebních kostek (15 x 15 cm), než bude použita na pěší komunikace. Shodným způsobem bude řešeno také podélné parkování mezi obslužnou komunikací a obytnými domy na východní straně náměstí. Mezi navrženým podélným parkováním a stávajícím chodníkem pak bude ponechána cca metrová zatravněná manipulační mezera. V této části je navrženo 9 podélných parkovacích stání a jedno parkovací stání pro handicapované.

Mimo vlastní řešené území, avšak stále na náměstí jsou v rámci studie dopravního řešení navrženy další podélná parkovací stání podél hlavní komunikace. Jedná se o 10 parkovacích stání před kostelem, obecním úřadem až k budově prodejny potravin.

Zpevněné plochy

Velká část náměstí bude sjednocena dlažbou. Dlažba bude dvojího typu – pro pěší provoz a pro parkování. Oba typy budou ze shodného materiálu – žulové kostky, kladené na širokou spáru se zatravněním. Rozdíl bude ve velikosti použitých kostek. Drobnější bude dlažba pro pěší provoz (a příležitostný pojezd vozidel), která bude ze standardních kostek 10 x 10 cm. Dlažba pro parkování bude mít rozměry 15 x 15 cm (tzv. kočičí hlavy). Centrální plocha náměstí, tj. okolí pomníku, kříže a tří centrálních lip spolu s chodníkem směřujícím jižně a navazujícím na travnatou plochu budou z drobnější dlažby. Dlažba bude mít pomyslný střed v lípě Republiky. Z části bude tato zpevněná

plocha realizována na místě stávající obslužné komunikace (chodník navazující na travnatou plochu a obslužnou komunikaci) a na místě asfaltové plochy v centrální části náměstí. Shodně bude řešena také dlážděná plocha pro pěší, která propojuje chodník (podél hlavní komunikace) ze severní části náměstí k centru náměstí. Z části bude nová dlažba na místě roztržštěných travnatých plošek a chodníků s odpočívadlem v centru náměstí. Parkovací stání podél obytných budov na východní straně území bude zbudováno na místě stávajícího širokého travnatého pásu. Kolmá parkovací stání v severní části náměstí budou zbudována na místě v současné době celistvé asfaltové plochy. Dlažby budou ve stejné rovině s ponechanou stávající asfaltovou plochou.

V centrální části bude v trávnickové ploše instalován stojan na májku, který bude téměř celý pod úrovní povrchu.

Mobiliář

Lavičky budou řešeny jako mobilní. V centrální části jsou navrženy tři kusy laviček s opěradlem. V jižní travnaté části jedna (dvě) větší lavice bez opěradla. Lavičky budou jednoduché dřevěné, mobilní. Lavičky budou navazovat na sedací plochy na Farské zahradě, čímž se obě plochy ještě více propojí.

Odpadkové koše

Odpadkové koše budou dřevěné, jednoduché, svým stylem budou navazovat na lavičky.

Stojany na kola, informační panely

Stojany na kola jsou umístěny v rámci parkovací plochy v severní části náměstí, poblíž vchodu do restaurace. Taktéž budou dřevěné, mobilní, svým charakterem budou navazovat na lavice a odpadkové koše.

S informačními tabulemi a panely se v rámci náměstí nepočítá. Stávající budou umístěny do vchodu do restaurace a v navrhovaném informačním centru (jižně od budovy OÚ).

Osvětlení

Hlavní osvětlení náměstí je navrženo podél nově navrženého chodníku (mezi obslužnou komunikací a travnatou plochou). Jedná se o nízká, osvětlovací tělesa, cca 80 cm vysoká, které budou osvětlovat plochu náměstí a obslužné komunikace. Přesné rozmístění a další specifikace bude upřesněna v další fázi projektové dokumentace.

6.2 Koordinace profesí

V dalších fázích projektové dokumentace a při zisku dalších dotačních titulů bude nutno přistupovat k řešení náměstí komplexně, včetně propojení odborností jednotlivých profesí. Dále bude zapojen architekt, krajinářský architekt a profese zajišťující odborné řešení samostatných inženýrských objektů, tj. řešení zpevněných ploch a komunikací, kanalizace, vodovod, veřejné osvětlení, ochrana rozvodu NN, slaboproudu.

6.3 Etapizace projektu

Celý projekt náměstí Prokopa Chocholouška v Nadějkově je investičně velmi náročnou akcí, kterou si lze s ohledem na rozpočet obce pouze stěží představit jako jednorázovou akci financovanou z vlastních zdrojů. Jednotlivé etapy a jejich rozsah jsou závislé na zisku jednotlivých dotací. V rámci první etapy byla zpracována studie celkového řešení prostoru náměstí a vyřešení dopravní situace v nejbližším okolí. V této etapě, která je financována nadací Partnerství, bude řešena zejména jižní část náměstí. Budou odstraněny nevhodné keřové výsadby tisů, jalovců a zlatic. Bude odstraněna lípa (p. č. 9), která má nevhodné větvení. Budou odborně (certifikovaným arboristou) ošetřeny veškeré stromy na náměstí. Bude vysazena nová lípa v jižní části náměstí. Zároveň bude upravena travnatá plocha a založen nový trávník. Pod nově vysazenou lípou bude založen kruhový trvalkový záhon. Budou pořízeny dřevěné lavičky, které budou rozmístěny do nově upravené plochy náměstí. Bude realizován příčný chodník přes travnatou plochu. Dlažba bude žulová kostka se širokou spárou se zatravněním.

V navazující etapě bude řešena centrální plocha náměstí, tj. okolí pomníku, kříže a lípy.

Další etapy jsou závislé na zisku dalších dotačních titulů.

7. TECHNOLOGIE VÝSADEB

Veškeré technologické postupy při výsadbových pracích a při výchovné péči o založené výsadby se budou provádět v souladu s následujícími normami:

- ČSN DIN 18 915 Sadovnictví a krajinářství, Práce s půdou (83 90 11)
- ČSN DIN 18 916 Sadovnictví a krajinářství, Výsadby rostlin (83 90 21)
- ČSN DIN 18 917 Sadovnictví a krajinářství, Zakládání trávníků (83 90 31)
- ČSN DIN 18 918 Sadovnictví a krajinářství, Technicko biologická zabezpečovací zařízení (83 90 41)
- ČSN DIN 18 919 Sadovnictví a krajinářství, Rozvojová a udržovací péče o rostliny (83 90 51)
- ČSN DIN 18 920 Sadovnictví a krajinářství, Ochrana stromů, porostů a ploch pro vegetaci při stavebních činnostech (83 90 61)
- ČSN DIN 464902 – 1, FLL z 05/2001 – Výpěstky okrasných dřevin.

7.1 Výsadba stromů

Stromy jsou navrženy do zpevněných ploch a v trávnické ploše.

Stromy ve zpevněných plochách ok 20-25 budou vysazovány do předem vyhloubených jam o velikosti 0,6 m³, stupňovitého tvaru (1x1x0,6 m) s výměnou půdy na 50% (vylepšení půdy zahradním kompostem pouze ve svrchní vrstvě půdy, do hloubky max. 350 mm). Dno a stěny jamky se musí zkyprřit, následuje prolití výsadbové jámy 50 l vody. Listnaté dřeviny s balem budou vysazovány v jarním nebo podzimním agrotechnickém termínu. Je třeba minimalizovat dobu od vyzvednutí po samotnou výsadbu rostlin na stanoviště a zajistit pro rostliny vhodné podmínky, aby nedošlo k vyschnutí balu a jejich poškození. Je nutné rozvázat uzly obalového materiálu na svrchní straně balu a uvolnit úvazek na kořenovém krčku. Kořenový krček vysazených stromů musí zůstat po výsadbě a slehnutí půdy zhruba ve stejné výšce jako rostl ve školce. V případě jarní výsadby se provádí hnojení tabletovým hnojivem Silvamix Forte 30, 6x10g/strom – jednotlivě k rostlinám.

Strom v trávnické ploše se bude oproti stromům ve zpevněné ploše vysazovat bez výměny půdy. Ostatní technologie a zásady budou shodné.

Stromy budou ukotveny instalací kotvícího systému za zemní bal, ref. Platypus (Kotvos)“, vlastní instalace dle návodu výrobce. Kmen bude opatřen jutovou bandáží proti výparu.

Substrát ve výsadbové jámě bude hutněn po vrstvách o mocnosti 15 cm statickým zatížením (nesmí být použito vibračního hutnění). Strom bude umístěn na střed výsadbového prostoru.

Na závěr bude vytvořena a zamulčována ve vrstvě 6 cm závlahová mísa (borka nebude přihrnuta těsně ke kořenovému krčku stromu a bude ve stejné úrovni s okolním terénem). V prostoru této kořenové mísy budou vysazeny trvalkové záhony dle specifikace.

Ihned po výsadbě bude provedena záливka 50l vody/strom. Po dobu dokončovací péče musí být zajištěna dostatečná záливka a to zejména ve vegetačním období při dlouhotrvajícím období bez dostatečných srážek.

Přehled navržených stromů a jejich specifikace:

5 ks lípa srdčitá (*Tilia cordata*) ok 20/25, dtBal, výška cca 5 m, typ výpěstku - alejový strom, nasazení koruny min. v 2,2 m

7.2 Založení a výsadba trvalkových záhonů

Trvalkové záhony budou vysazeny pod stromy v místě stromové mísy a navazujícího prostoru. Trvalky budou vysazeny až po výsadbě stromů. Substrát pro výsadbu bude tedy shodný se substrátem použitým pro výsadbu stromů, respektive jeho svrchní části. Rostliny budou sázeny kontejnerované v minimální velikosti kontejneru K9. Po výsadbě trvalek budou vysázeny cibuloviny (na podzim).

Vysázené rostliny budou po výsadbě ihned zality dostatečným množstvím vody. Celá plocha záhonu bude zamulčována jemně drčenou, kompostovanou mulčovací kůrou ve vrstvě 5 cm.

Sortiment vysazovaných trvalek (záhonu v trávnickové ploše pod nově navrženou lípou):

trvalky

- 6 ks pryšec mnohobarvý (*Euphorbia polychroma*)
- 1 ks denivka plavá (*Hemerocallis fulva*)
- 3 ks denivka (*Hemerocallis* 'Corky')
- 5 ks třapatka zářivá (*Rudbeckia fulgida* 'Goldsturm')
- 12 ks kakost (*Geranium x cantabrigiense*)
- 6 ks pupkovec jarní (*Omphalodes verna*)
- 5 ks jarmanka větší (*Astrantia major* 'Rubra')
- 9 ks bergénie (*Bergenia hybrida* 'Admiral')
- 5 ks astra zlatovlásek (*Aster linosyris*)
- 6 ks orlíček obecný (*Aquilegia vulgaris* kultivary)
- 8 ks zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*)
- 5 ks dlužicha (*Heuchera* 'Palace Purple')
- 10 ks rozchodník (*Sedum telephium* 'Herbstfreunde')

cibuloviny:

- 80 ks modřenek arménský (*Muscari armeniacum*)
- 15 ks ladoňka (*Hyacinthoides hispanica*)

Sortiment dalších záhonů bude specifikován v jednotlivých etapách dle zisku dalších finančních prostředků.

7.3 Založení trávníku

Trávník bude založen na ploše po odstranění stávajících výsadeb keřů a stromů. Dřeviny budou odstraněny i s pařezy a s co nejvyšším množstvím kořenů. Plocha bude uhrabána a urovňována do roviny s okolním terénem. S ohledem, že se jedná o menší plošky, bude výsev proveden ručně. Použita bude suchomilná travní směs z místní šlechtitelské stanice Větrov. Plocha bude po výsevu uvalčována a řádně zalita.

7.4 Požadavky na výsadbový materiál

Vysazovaný rostlinný materiál musí být v souladu s dokumentací, která určuje kategorii jednotlivých rostlin. Kvalita výpěstků musí odpovídat ČSN DIN 46 49 02 Výpěstky okrasných dřevin.

Kvalita a správnost výpěstku dřevin a bylin bude ověřena autorským dozorem.

Při transportu i při další manipulaci je třeba dodržovat opatření snižující riziko poškození rostlin. Rostliny je nutno chránit před vyschnutím, přehřátím a účinky mrazu.

8. ROZVOJOVÁ A UDRŽOVACÍ PÉČE

Rozvojová a udržovací péče o vysazené rostliny se bude řídit základním oborovým ustanovením – normou ČSN 83 9051 Technologie vegetačních úprav v krajině – Rozvojová a udržovací péče o vegetační prvky. Rozvojová a udržovací péče bude zajištěna výhradně odbornou zahradnickou firmou. Pravidelná a kvalitně prováděná rozvojová a udržovací péče je spolu s kvalitní realizací díla předpokladem úspěšného a dlouholetého rozvoje.

8.1 Stromy

Dobře založené výsadby dřevin s předem důkladně odplevelenou půdou a zamulčované kůrou s podsadbou trvalek nevyžadují intenzivnější povýsadbovou péči (potřeba odplevelení bude minimalizována). Nejdůležitější podmínkou pro řádné užití a růst výsadeb je dostatečná pravidelná zálaha, zejména v suchém období. Samozřejmostí je kontrola zdravotního stavu, stability a ochrany stromů – obalů kmenů.

K zapěstování správných korun stromů bude vhodné přizvat alespoň jednou za 2 roky odbornou zahradnickou firmu nebo kvalifikovaného odborníka - certifikovaného arboristu.

8.2 Trvalkové záhony

Cílem trvalkového záhonu je vytvořit víceméně zapojené společenstvo tradičních bylin, které se pěstují v okolí Nadějkova. Jedním z nejdůležitějších zásahů péče je pravidelné odplevelování. Aktuální potřeba této pracovní operace se řídí aktuálním stavem výsadeb. Nejvhodnější pravidelná obchůzka výsadeb 1x měsíčně během vegetačního období (březen až listopad). Nepoužívá se žádná mechanizace ani nářadí, plevel se opatrně ručně vytahuje z plochy, tak aby nedošlo k narušení souvislé vrstvy mulče. Nežádoucí je také jakékoliv okopávání či jiné narušování mulče. Jakékoliv narušení vrstvy mulče, či jeho zanesení substrátem znamená vstupní bránu pro invazi nežádoucích rostlin a tím navýšení nákladů na následnou údržbu.

Údržbu a odplevelování musí provádět kvalifikovaný a proškolený personál. Lépe je provádět zásahy drobné a častěji, než jednorázové akce. Sebraný plevel se z plochy musí neprodleně odstranit. V rámci obchůzek záhonů a jejich pletí je také vhodné odstraňovat z plochy případné odpadky a jiné nečistoty jako listí ze stromů, drobné větvičky atd. V průběhu roku se odkvetlá květenství nemusí odstraňovat.

Odstraňování suché hmoty trvalek v předjaří je jedním ze základních úkonů při údržbě tohoto rostlinného společenstva. Suché rostliny se nechávají na stanovišti přes celou zimu, aby vynikly jejich struktury a textury. Termín odstranění suchých nadzemních částí rostlin lze zjednodušeně stanovit na poslední týden v únoru. Není-li možno tento termín z důvodu nepříznivého průběhu počasí stihnout, provede se tato operace v nejbližším možném následujícím termínu. Neodstraňují se listy stálezelených rostlin, jako jsou bergénie. Suchá nadzemní hmota se odstraňuje ve výšce 3 až 5 cm nad zemí. Všechna posekaná nadzemní hmota spolu s ostatními nečistotami (spadané listí, odpadky) se bez prodlení odstraní ze záhonu a odvezou na skládku. Při odstraňování suché nadzemní hmoty rostlin je nutno dbát zvýšené opatrnosti aby nedošlo k poškození již rašících listů a květů cibulovin.

Mocnost mulče 5 cm je pro cca 2-3 roky od výsadby dostatečnou zárukou v zabránění klíčení velké části nežádoucích rostlin. Je však nutné mulč pravidelně kontrolovat a případná místa, kde je vrstva nedostatečná, dosypat. Plošné doplnění mulče je vhodné realizovat v třetím roce od založení.

8.3 Trávník

U trávníku bude samozřejmě nezbytné zapěstování sečí a následné pravidelné kosení.

9. HISTORICKÉ SNÍMKY

Nadějkov na počátku 20.století (nahoře asi 1931)

Výsadba malokorunných, kulovitých akátů na náměstí v Nadějkově

oba snímky z 60. let 20. století

Kostel v Nadějkově,
nedatováno, asi
30.léta 20. století

Pomník padlým,
nedatováno, asi
30.léta 20. století

Fara, 1914

Pomník padlým v roce 1935

Pomník padlým v roce 2011

10. FOTODOKUMENTACE SOUČASNÉHO STAVU

Centrální část
náměstí
(všechny tři
fotky)

Jižní – spodní
část náměstí
(všechny tři
fotky)

Severní – horní
část náměstí
(všechny tři
fotky)

